

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 03-12-2021 r.

Marcin Wiącek

II.513.1.2016.PZ

**Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej
ePUAP**

Wielce Szanowna Pani Marszałek,

w dniu 19 lutego 2021 r. Senat Rzeczypospolitej Polskiej podjął uchwałę w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (druk senacki nr 239). Prace nad projektem zostały zainicjowane na skutek wystąpienia generalnego Rzecznika Praw Obywatelskich do Przewodniczącego Komisji Ustawodawczej Senatu RP z dnia 10 lipca 2020 r. i kontynuowane z udziałem Biura Rzecznika Praw Obywatelskich (pisma z dnia 3 grudnia 2020 r. i z dnia 18 lutego 2021 r., sygn. II.513.1.2016).

Z informacji dostępnej na stronie internetowej Senatu RP wynika, że projekt został w dniu 22 marca 2021 r. skierowany do Sejmu, lecz do dziś nie nadano mu numeru druku sejmowego¹. Mając powyższe na uwadze, zwracam się do Pani Marszałek z uprzejmą prośbą o udzielenie informacji o projektowanym terminie zapoczątkowania stosownych prac legislacyjnych w Sejmie.

Projekt dotyczy propozycji nowelizacji Kodeksu postępowania karnego w przedmiocie ustanowienia prawa do odszkodowania i zadośćuczynienia za oczywiście niesłuszne postawienie zarzutów oraz oczywiście niesłuszne oskarżenie, a także przywrócenia długości okresu przedawnienia roszczeń opisanych w Rozdziale 58 Kodeksu postępowania karnego do trzech lat.

¹ <https://www.senat.gov.pl/prace/proces-legislacyjny-w-senacie/inicjatywy-ustawodawcze/inicjatywa,146.html> (dostęp w dniu 22 listopada 2021 r.).

Oparcie odpowiedzialności państwa na zasadzie słuszności jest korzystne dla obywateli, gdyż nie będą musieli - dla wszczęcia postępowania odszkodowawczego - uzyskiwać prejudykatu, a tym bardziej wskazywać konkretnej osoby działającej w strukturach władzy publicznej, która była bezpośrednim sprawcą danej szkody. Motywem uzasadniającym wprowadzenie odpowiedzialności odszkodowawczej za oczywiście niesłuszne postawienie zarzutów oraz oczywiście niesłuszne oskarżenie powinna być szeroko rozumiana sprawiedliwość.

Prawidłowym mechanizmem służącym realizacji prawa do uzyskania naprawienia szkody jest w tym wypadku instytucja klauzuli generalnej słuszności, która przesunie akcent na indywidualizowanie konkretnego przypadku. W tym przypadku słuszność pozwoli sądowi na indywidualizację rozstrzygnięcia w celu znalezienia rozwiązania, które w danej sprawie odpowiadać będzie poczuciu ogólnej sprawiedliwości leżącej u podstaw prawa². Proponowane rozwiązanie, oprócz spełnienia podstawowej funkcji kompensacyjnej, spełniać będzie także funkcję prewencyjno-wychowawczą, gdyż organy państwa przed postawieniem jednostki w stan oskarżenia, będą zobowiązane zważyć, czy ewentualnym następstwem takiego działania nie będzie konieczność poniesienia odpowiedzialności odszkodowawczej. Jak wskazuje się bowiem w literaturze „istota funkcji prewencyjno-wychowawczej sprowadza się do zapobiegania powstaniu szkód. Treść tej funkcji stanowi aktywizację środków zmierzających nie do naprawienia zaistniałej już szkody, lecz do przeciwdziałania temu, by szkoda została w ogóle wyrządzona”³.

Wyrażam przekonanie, że przedłożony projekt zmian w Kodeksie postępowania karnego dotyczy istotnego problemu społecznego, co czyni zasadnym podjęcie przez Sejm prac nad zawartymi w nim propozycjami rozwiązań prawnych.

Łączę wyrazy szacunku,

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

² Por. B. Wiązowska, *Odpowiedzialność cywilna na zasadzie słuszności*, Warszawa 2009, s. 88.

³ Tamże, s. 91 i literatura tam cytowana.